28.

Q. D. B. V.

DE PHILIPPIS AVGVSTIS,

PRAESIDE

CONRADO SAMVELE SCHVRZFLEISCHIO,

Diſſeret

M. PAVLVS FRIDER. BALDVINVS,

Spora Citizenſis Miſnicus,

In Auditorio Maiori,

ad d.   Iun. A. M DC XCIIX.

CVM PRIVILEGIO SEREN. EL. SAXON.

Diſputatio LXIV.

LIPSIAE, Apud NICOLAVM SCIPIONEM.
cIↄ Iↄc XCIIX.

I.

EX qvo Roma peregrinitatem ſuſtulit, et communis qvaedam patria civitasqve facta eſt, nemini ad faſtigium imperii praecluſit aditum, neqve hoc dignitatis gradu prohibuit exteros, et qvaeſivit interdum, ultra Latium, ac Italiam, qvos eligeret, Imperatores. Eo viam munivit Antoninus pius, et omnes liberos homines, in ditione imperii conſtitutos, iure civitatis Romanae donavit, conſtitutione ad poſteritatis memoriam inſigni, cuius meminit *Vlpianus in lege ſeptima decima, qvae Romani iuris volumine continetur.* Praeclare, ut ſapiens, et rerum qvoqve Romanarum peritus erat, *Auguſtinus* ſcribit. *Humaniſſime factum eſt, ut omnes ad Romanum imperium pertinentes, ſocietatem acciperent civitatis, et Romani Cives eſſent: ac ſi eſſet omnium, qvod erat ante paucorum. L. V. c. 17. de Civit. Dei.* Qvem locum de iure civitatis, non vrbibus tantum et provinciis, ſed etiam omnibus et ſingulis, qvi ſub imperio Ro. erant, dato conceſſoqve exponere debemus. Nam *Io. Ludov. Vives* V. C. Ioſephi et Dionyſ. Halicarnaſſei auctoritate contentus, recentiora, qvae huc ſpectant, teſtimonia omiſit, *in commentar. ad h. l.* Haud dubie antiſtes ad Antonini pii tempora reſpexit, et ipſe ſibi lucem attulit alio in loco, qvo ſecum conſentiens tradit. *Omnes* (ſubiecti imperio Romano) *Romani facti ſunt, et omnes Romani dicuntur. In Pſ. LVIII.* Vix dubito, qvin hoc innuere voluerit Capitolinus, qvum in vita Antonini pii ſeqventia reliqvit. *Tanta ſane diligentia ſubiectos ſibi populos rexit, ut omnia et omnes, qvaſi ſua eſſent, curaret. Cap. VII.* Omnes, inqvam,

qvaſi unius vrbis cives,ſublato peregrinitatis diſcrimine, habuit, ita ut ex variis Ro.imperii populis unum populum efficeret,qvi uno et eodem Romano iure,eademqve civitate et libertate uteretur.Neqve hoc ignoravit *Prudentius* poeta Chriſtianus,qvum ius connubii,qvod antea non erat cum peregrinis (*autore etiam Cicerone in Topicis, et Seneca l. IV. de benef.*) nunc cum omnibus commune eſſe indicat, *lib. II. contra Symmachum.* Nihilo obſcurior *Rutilius* affirmat, unam ex diverſis gentibus patriam, unamqve vrbem eſſe factam, qvod antea orbis fuerat, *lib. I. itiner.* Omnia ergo, qvae iure Qviritium habentur et exercentur, peregrini aeqvaliter conſecuti ſunt, non ſolum ius connubii, ſed etiam patriae poteſtatis et hereditatis, omnesqve adeo immunitates et privilegia, qvae debentur Civibus Romanis, ex lege Antonini pii, cuius meminit *Vlpianus in l. 17. D. de ſtatu hominum.* Vbi retinenda vetus lectio: *in orbe Romano:* qvam Etruſci veteres libri firmant, qvamqve in Latio inclinatae latinitatis, qvorſum Auguſtus noſter pertinet, non eſſe peregrinam, ſcio. Accedit eodem Iuſtinianus, et Antonini veſtigia ſeqvitur, *in Nov. 78. cap. 5.* Ibi enim verba, *ἐν κοινῷ, orbem Romanum,* non urbem Romanam ſignificant: qvemadmodum *l. un. pr. C. de cad. toll.* expreſſe dicit auguſtus legislator. Paulo aliter, ſed reipſa congruens Modeſtinus, matrem illam ac parentem urbium, *communem patriam* nominat, et civitatem omnibus datam intelligit, qvae alias *Romani orbis* nomine appellatur. *L. 33. D. ad municipalem.* In noviſſima, cuius memini, conſtitutione τὸ κοινὸν eſt commune civitatis Romanae domicilium, indulgentia Antonini omnibus conceſſum, ob eamqve cauſam a Iuſtiniano confirmatum. Non accurate convertit interpres: *omnibus in commune ſubiectis:* rectius dixiſſet: omnibus Romano orbi (imperio) ſubiectis, ad qvos pertinet id qvod praeceſſit, τὸ τῆς Ρωμαϊκῆς πολιτείας. *Novel. 78. c. 5.* Eodem ſenſu Zoſimus dixit, ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. *l. 65.* Inqvi-

qvinate ſcripſit, qvod ex Graeco Nov. codice tranſtulit *Ant. Mornacius*, οἱ ἐπήσοσι, qvod peregrinitatem et barbariem redolet, pro ὑπήκοοι. *in l. 17. D. de ſtatu hom.* Nam Graeci τὰς ὑπὸ Ρωμαίους vocant τοὺς Ρωμαίοις (Ρωμαίων βασιλεῦσι) ὑπηκόους, qvod neminem Graece doctum fugit.

II. Qvo civitatis Romanae iure ornati et evecti ſunt homines alienigenae, et ex Arabia primus omnium Philippus, humili et obſcuro genere natus, animo tamen et aetate ferox, ſed more ſuae gentis vafer ac malitioſus, et diſciplina belli, cultuqve Romano inſtitutus, conciliato ſibi exercitu, et Gordiano tertio, per qvem crevit, et honore auctus eſt, ſubmoto, imperium ſcelere et perfidia occupavit. *Iulius Capitolinus in Gordiano III. c. XXIX. Victor Schotti p. 85. Sextus Rufus, a Io. Camerte editus, p. 323. Eutropius l. IX. c. 3. Oroſius, qvi Eutropium legit, lib. VII. c. 20. Caſſiodorus in chronic. ed. Vechel. II. 381. Zoſimus lib. I. c. 18. & 19. Zonaras Annal. t. II. qvi tradit*, Boſtris, loco in Arabia ignobili oriundum. ὥρμητο ἐκ Βόστρων. Prodiit ex eo, velut natali loco, Philippus. Sive, ut convertit *Hier. VVolſius. Fuit ex Boſtris oriundus.* Conſentit Victor, et *Thraconiten* vocat, qvem Boſtrenum fuiſſe, Zonaras auctor eſt: Boſtra enim ſita erant in eo Arabiae tractu, qvi *Trachonitis* dicitur, atqve hoc indicio *Trachonites* ſcribi debet, qvi *Traconites* ſcribitur in breviario Victoris. Thomas de Pinedo Luſitanus redarguit Abr. Ortelium, tanqvam is ſine auctore ſcripſiſſet, patriamqve hanc Philippo tribuiſſet. *in obſervat. ad Stephan. Byzantium, V. Boſtra.* Fugit Iudaeum apprime doctum locus in Zonara ad praeſidium huius ſententiae conſtitutus, qvem non ignoravit Ortelius, ſed in *Theſauro Geographico* aperte nominavit. Vix autem dubito, qvin de eo cogitaverit *Iac. Gothofredi:* qvanqvam non indicavit, qvo ſe tueri teſtimonio poſſit, huius tamen auctoritate ſcriptoris, qvi ſcrupulum eximit, permotum fuiſſe, nemo temere negabit. *In notis ad expoſitionem ab Anonymo qvo-*

dam, qvarto ſeculo iam adulto, concinnatam, cap. XIX. Boſtra qvidem a Strabone in Syria collocantur, *lib. XVI.* Non, ut liqvet, eius, ſed librarii vitio, qvoniam depravata eſt ſcriptura, et legi debet Botrys, ſive Latina ſcribendi ratione, Botrus, qvam recentior Strabone Ptolemaeus in Syriae finibus includit, *l. V. c. 15.* At Boſtra, ſub id tempus, inter Arabiae vicos relata, et Philippi auſpicio culta, extructisqve ab eo aedificiis, et operibus publicis ornata, muroqve cincta, dignitatem, cultum ac faciem novae, et nuper conditae vrbis obtinuerunt. Contra alii a Philippo haud inchoatam vrbem, ſed inſtauratam autumant, in his *Ortelius*, et qvi hunc ſeqvuntur. Zonaras ſcribit, πόλιν βασιλεύσας ἐπώνυμον ἑαυτῷ ἐδομήσατο, Φιλιππούπολιν ὀνομάσας αὐτήν. *Annal. tom. II.* Vrbem, confirmato imperio, aedificavit, id eſt, domos, portas, muros, ad iuſtam vrbis formam extruxit. Qvod novae vrbis initium verbo tradit ſatis aperto, ſed minus uſitato, atqve ab ultimis Graeciae ſcriptoribus haud uſurpato. Alioqvin ſcripſiſſet aliter, ſi veteres hiſtoricos, aut oratores conſectari voluiſſet. Nam apud utrosqve, praeſertim Atticos, verba, ἔκτισε, ᾤκισε, vrbium primordia et conditus ſignant. Nec vero ſcripſit Zonaras ἐτείχισε, qvanqvam hoc includit δόμησις, oppidumqve a vico diſtingvit, et proprie etiam ad eiusmodi ſtructuram pertinet, qvae vrbi convenit, et iure civitatis neqvicqvam eſt indigna. Tanto minus expreſſit, ἐκόσμησε, qvamvis neceſſaria ratione ſubintelligatur, propterea qvod Philippus ſenior vrbem ab ſe conditam prius aedificiis ornavit, qvam muro cinxit. Totam ego rem ita expedio, et verbis qvoqve commutatis ſententiam Zonarae declaro. Πόλιν ἔκτισε, καὶ ἐκόσμησε οἰκοδομήμασι, καὶ ἐτείχισε. Verbum enim, qvod Zonaras ad illius rei memoriam extare voluit, aedificationem vrbis deſignat, neqve tamen cultum ornatumqve aedium, neqve extructionem muri et moenium excludit. Niſi qvis exiſtimet, πόλιν ἀτείχιστον,

χιστον,

χιϛον, nulloqve muro circundatam fuiſſe, qvod hiſtoriae perito vix venire in mentem poteſt. Sane in priſcis vrbium inſcriptionibus, murorum fieri mentionem, formula vetus docet. MVRIS. CVM. INTERIORIBVS. AEDIFICIIS. PROVIDENTIA. AVG. INSTITVTIS. ATQVE. PERFECTIS.

III. Maior eſt controverſia, an Philippus pio coetui ſe coniunxerit, et Chriſti dicto obediens fuerit, qvod complures, praeſertim noſtri putant, et variis atqve gravibus teſtimoniis confirmare volunt, eum non modo non abhorruiſſe a Chriſtianorum ſacris, verum etiam, adducto in ſocietatem ritus filio, conſenſu et praeſentia approbaſſe. Qvae qvidem ſententia numero ſuffragiorum vincit, et omnibus fere aetatibus ac ſeculis hominum, rei Chriſtianae peritorum, aſſenſu comprobata eſt, ut pauciores iſti, qvi diſſentiunt, forſan Philippo iniuriam faciant, et animo iraeqve obſeqvantur. Contra alii eum probri flagitiiqve inſimulant, nec maledictis abſtinent, et vafrum, crudelem, perfidum, impurum et impium, latrocinio infamem ac parricidam vocant, qvi ex ultimis Arabum terris non meliores, nec mitiores gente ſua mores ſecum attuliſſet, et turpitudinis notas, ſcelerumqve veſtigia paſſim reliqviſſet. Qvae res probatione indiget, et idoneis hiſtoriae momentis ponderanda eſt, ut qvo inclinet animus, et qvid in tanto diſſidentium numero ſtatuendum ſit, intelligatur.

IV. In principio huius controverſiae optandum eſſet, ut duarum Origenis epiſtolarum, qvae huc ſpectant, facere copiam poſſem, ſed qvia haec res facultatem habitura non eſt, argumenta aliunde ſumi oportet. Illud certum habeo, ludos ſeculares, publice editos, Diisqve conſecratos, cum religione Chriſtiana non congruere, qvos Philippus, milleſimo Vrbis anno, cum Romae natalis eſſet, inſtituit ſolenniter ac

pere-

peregit. *Iulius Capitolinus in Gordiano III. cap. XXXIII. Omnia haec* (varii generis animalia et feras) *Philippus exhibuit ſaecularibus ludis, et muneribus atqve Circenſibus, cum milleſimum ab Vrbe condita annum in Conſulatu ſuo* (ſecundo) *et filii ſui* (primo) *celebravit.* Poſt hunc Caſſiodorus ſcribit. *His COSS.* (Philippis patre et filio) *milleſimus annus Vrbis* (Romae) *expletus eſt, ob qvam ſolemnitatem innumerabiles Philippus cum Philippo filio ſuo beſtias in circo magno interfecit, ludosqve campo Martio theatrales tribus diebus ac noctibus, populo pervigilante, celebravit.* Paulus Oroſius Imperii qvoqve annum, qvo ludi ſaeculares celebrati ſunt, definit, *l. VII. c. 20.* Sunt numi, in qvibus Iovis, in templo, ſex columnis innixo ſedentis, imaginem cernimus, qvae nomine Chriſtiano indigna eſt, et manifeſtum impietatis ſignum habet. Solemnes enim et ſuperſtitioſos illorum temporum ludos, milleſimo Vrbis anno dicatos, inciſa haec verba indicabant. SAECVLVM. NOVVM. SAECVLVM, dico, non commune, et centum duntaxat annis circunſcriptum, ſed ſingulare, et MILLIARIVM, ſive MILLENARIVM, qvod numi, ex argento et aere facti, declarant. *Apud Ioannem Triſtanum in commentar. hiſtor. t. II. p. 570.*

V. His argumentis rationibusqve ducti Pomponius Laetus, *in compendio Romanae hiſtoriae lib. I.* Ioannes Baptiſta Egnatius, in hiſtoria Caeſarum, Adolphus Occo, *in numiſmatis Imperatorum,* Ioſephus Scaliger, *in animadverſionibus ad Euſebium,* Iſaacus Caſaubonus, *in notis ad hiſtoriae Auguſtae ſcriptores,* Dionyſius Petavius, *de doctrina temporum l. XI. c. 25.* Chr. Ad. Rupertus, *in obſervationibus ad Synopſin Beſoldi,* Sethus Calviſius, *op. Chronolog. an. 246.* Io. Henric. Boeclerus, *hiſt. Vniverſ. ſec. III. ſ. 2.* Timannus Geſſelius, *in hiſtoria ſacra et eccleſ. ad an. 253.* Ioannes Henichius, *hiſt. eccl. ſec. III. c. 4.* Gvil. Strατemannus, *in theatro hiſt. ſec. III. an. 244.* Vlricus Huberus, *inſtit. hiſt. civil. part. II. l. 2. ſecti 4. c. 1.* et alii, qvos enumerare, longum foret.

foret. Prae omnibus commemorari debet Sulpicius Severus, ſcriptor diſertus et elegans, ſed Euſebio recentior, qvi hoc uni Conſtantino M. tribuit, qvod Chriſtianam auguſti nominis pietatem commendat. *Conſtantinus*, inqvit, *primus omnium Romanorum principum Chriſtianus fuit:* id eſt, Chriſtiano ritu Deum coluit, ſi propria verborum ſignificatio obtinet, non eo, qvo exponit G. Hornius, ſenſu, *pacem Chriſtianis dedit et libertatem.* Etſi enim illorum nomini honoriqve Conſtantinus favit, et immunitates ac privilegia impertitus eſt, tamen illa Sulpicii commemoratio ad verum inprimis ac debitum Deo cultum ſpectat, *ſacr. hiſt. lib. II. c. 48.* Nam pietas, qvae in numis Philippi ſenioris legitur, officium notat, qvod parentibus, et bene meritis praeſtari ſolet.

VI. Ante Sulpicium, et, qvod non omittendum eſt, ante ipſum qvoqve Euſebium, Lucius Caecilius Lactantius, pari et conſentienti voce affirmavit, Conſtantinum Imperatorem, *primum Romanorum principum, repudiatis erroribus, maieſtatem Dei ſingularis ac veri et cognoviſſe, et honoraviſſe, divinar. inſtitut. l. I. c. 1.* Huius magna eſt auctoritas, et rerum proximarum aeqve ac ſuperiorum notitia inſignis, qvae, ut mea opinio eſt, praecipua fuit Sulpicio cauſa, qvamobrem ſeqveretur Lactantium, et religionem Chriſtianam, a Conſtantino ſuſceptam, a libertate, populis Romanae ditionis conceſſa, diſtingveret, in eaqve re induſtriam et iudicium comprobaret, *lib. II. c. 50.*

VII. Omnino certa, et qvae nihil dubitationis habeant, monimenta poſcimus, qvoniam *acta Pontii*, qvae extant, multis ſuſpecta ſunt, ut eorum auctoritate vix aliqvid firmi conſtituatur. Non diſſimulavit Caeſar Baronius, fabuloſum eſſe, qvod ibi traditur de fano Iovis ſubruto, et ſimulacris eiusdem funditus deletis, qvippe qvae nec veri ſpeciem habent, nec Petavium ad aſſentiendum inclinare potuerunt. Sed hic admonendum eſt, Vitam Pontii a Surio haud accurate editam, et huius fabulae acceſſione auctam, qvae in aliis codicibus non

B legi-

legitur, neqve in noviſſima Baluzii editione reperitur. *Miſcellaneorum lib. II. p. 130. 131.* Qvod ſane miror, viro omni elegante doctrina expolito non veniſſe in mentem, nec melius collocaſſe operam, qvum Philippum *auguſtalem*, cum Philippo auguſto confundi autumat, alterum Aegypti praefectum, Chriſto dediſſe nomen, alterum Imperatorem, falſa qvorundam opinione, pro Chriſtiano habitum fuiſſe, arbitratur. *De doctrina temporum l. XI. c. 25.* Nemo qvidem inficiari poteſt, plures extitiſſe Philippos, et inter hos etiam Philippum praefectum praetorio, qvi in Chriſtianorum numerum aſcriptus, errandi occaſionem praebuiſſe creditur, deceptis nominum ſimilitudine ſcriptoribus, ac ſua culpa in errorem inductis. Accepit hoc a Baronio, verum ad ſuam, non ad illius ſententiam accommodavit, qvandoqvidem Baronius veritatem actorum manifeſto defendit, et acta ab additamento, qvod ab aliena manu eſt, caute diſtingvit. *Annal. eccleſ. t. II. an. 246. et 249.*

VIII. Nunc eo veniamus, ut, qvantum numo Apamenſi tribuendum ſit, in huius argumenti obſcuritate aperiamus, ſi maxime de vita Pontii, qvam Valerius, ei qvondam perfamiliaris ſcripſit, ambigatur. Neqve enim vitupero conatum, et ſtudium Octavii Falconerii, viri diligentis, atqve in huius doctrinae genere inprimis verſati, apud qvem extat numus, Philippi ſenioris imagine ſignatus, in cuius averſa parte ineſt effigies arcae, qvadratam figuram referentis, et tres literas, qvae nomen ΝΩΕ conflant, inciſas habentis, atqve adeo eluvionis Deucalioneae memoriam renovantis, ut cenſet idem ille antiqvarius, *in diſſertatione de numo Apamenſi p. 168. et 187. ſeq.* Sed nihil cauſae video, cur iſte Apamenſium numus, ad ſignificandam religionis Chriſtianae teſſeram afferatur, in qvo nulla eſt diluvii nota, nullum Noachici nominis veſtigium, nullum arcae fluitantis ſignum, nullum in ramo olivae, niſi foederis et concordiae, indicium, nullum deniqve in tota partis averſae effigie, niſi fertilitatis, et abundantiae extat argumentum. Erat

enim

enim Apamea Syriae Vrbs, horreum qvoddam, et inſtar arcae, propter frugum copiam, qvaſiqve cella penaria minoris Aſiae, in qva floruit Alexandria Troadis, vel ob ſocietatem et concordiam, Apamenſes inter et Alexandrinos initam, in numo, cuius explanatio qvaeritur, apertis integrisqve verbis commemorata. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. Non, ut legebat olim Falconerius, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Β. Congruit nomen, qvod ſeqvitur: ΑΠΑΜΕΩΝ, qvibus eadem ſocietas, et foederis amicitiaeqve neceſſitudo cum aliis civitatibus interceſſit. Duae autem columbae, qvarum ſpeciem formamqve numus praebet, nulla ratione ad columbam, a Noacho emiſſam, referuntur. Nam et in aliis numis, qvi neqve ad Noachum ſpectant, nec qvidqvam cum rebus ſacris commune habent, duas columbas, et ramum olivae, ſi operae pretium ſit, per facile oſtendamus. Athanaſium Kircherum, nimis credulum, et Falconerii veſtigia ſecutum, non ſero hac in cauſa iudicem: tantum de CL. Ciampino miror, adduci potuiſſe, ut crederet, numum hunc *a Chriſtianis* (ſcilicet Apamenſibus) *in ſignum laetitiae, qvod ipſe Philippus Chriſtianae religioni addictus eſſet, ſculptum fuiſſe, in ſac. hiſtoricae disqviſitione, an duo Philippi Imperatores fuerint Chriſtiani.* Sumpſit enim pro certis, qvae probare debuit, et Graeca, qvae in altera numi parte inciſa ſunt, vocabula perperam edenda curavit, et levi coniectura ductus, *arcam Noe* ſenſu Chriſtianae pietatis expoſuit, ac reiecto, in qvo ei libens aſſentior, Deucalionis diluvio, *ſalutem ex baptiſmatis aqva denotari*, perſvaſum habuit, ſed omnium auctoritate Graecorum deſtitutus. Nemo enim illorum *Noe* ſcripſit, ſive in ſcriptis, ſive in libris, ſive in monimentis aliis: ſacros enim ſcriptores, et LXX. et Philonem Chaldaeos imitantem, et Beroſum Annianum excipio, apud qvos *Noe* et *Noach* legi, omnes ſciunt. Apamenſes igitur de nullo minus, qvam de Noacho, cogitarunt, nec tenuiſſima ſuſpicio eſt, de eo cogitare voluiſſe, cum Chriſti ſacra nondum univerſe reciperent, nedum profiterentur. Idcirco nihil temere conſtituendum,

dum, nec huius numi indicio, de Philippi religione pronunciandum, nec vero, ſi certiora ſuppetant, male de ea exiſtimandum. Qvod aſſecutus eſt Stephanus Monachus, neqve hoc fundamentum ſtabile et firmum, qvo tanta cauſa fulciretur, indicavit, *Prolegomenis Var. Sacr.* Vbi de Hippolyto, Origenis aemulo, et data hac occaſione, de Philippo, ad qvem iſte duas epiſtolas ſcripſit, qvaedam haud intempeſtive admonenda duxit.

IX. Res tandem eo redit, ut exiſtimare poſſim, famam, qvae de emendata Philipporum religione percrebuit, non firmiſſimis niti fundamentis, ſiqvidem profanos ſcriptores conſideravero, qvi de Philippis Chriſtianis tacent. Cum enim in ſcribendis, et inveſtigandis Imperatorum rebus per eſſent diligentes, tum illud tam inſigne mutatae religionis exemplum, ſine reprehenſione neutiqvam tacere potuerunt. Nam qvin reſciverint, ſi qvid eiusmodi contigit, vix dubitandi locus eſt, praeſertim cum non committerent, ut res alias, qvarum vel tenuiſſima ſignificatio data eſt, ſilentio praeterirent. Addo, qvod Euſebius qvaedam fama accepit, qvae plerunqve incerta eſt, et fallit ſcriptores credulos, qvippe monimentorum auctoritate deſtitutos. Qvare Huetius ultro et ingenue faſſus eſt, Euſebium *ex incerta auditione retuliſſe*, Philippum (ſeniorem) *publice in Eccleſiam ab Epiſcopo (is fuit Babylas) admiſſum, precationum participem fuiſſe factum, poſtqvam crimina confeſſus, in poenitentium ordinem redactus eſt, Origenianorum lib. I. p. 19.* Enimvero in coetu Dei publice non verſatus eſt, nec palam ſe dixit, ac profeſſus eſt Chriſtianum civem: nam qvominus id faceret, metu impediebatur, qvi an iuſtam hic excuſationem habeat, nunc non exqviro. Illud namqve agnoſcit Huetius, *Chriſti ſacris a Fabiano Papa initiatum fuiſſe Philippum. Sed occulte, idqve clam Ethnicos habuiſſe, neqvid inde res ſuae detrimenti caperent, qvas priſtinae religionis eiuratae fama forſitan conturbaſſet.* Cum Huetio ſentiunt populares, doctrina et antiqvitatis ſcientia exculti, *Natalis Alexander, hiſt. eccleſ. ſec. III. part. prim. cap. ult. Antonius Pagi in Crit. hiſt. Chronol. ad an. Chr. 248. Nam Henricus Valeſius, et Stephanus Baluzius, ſumma eruditione viri, conſulto ab hac controverſia abſtinuerunt.*